

وه زارعتى ناوخۇ

ژماره: ۵۷۸۶ نه ۲۰۲۰/۳/۹

پالپشت به و دهسه لاتى پيمان دراوه له ياساى وه زارعتى ناوخۇى حكومه تى هه رېمى كوردستان ژماره (۶)ى سالى ۲۰۰۹ و ئامازه به ماددهى (۵۶) له ياساى خزمه تى شارستانى ژماره (۲۴)ى سالى ۱۹۶۰ى هه مواركراو و مادهى (۷) له ياساى سزاكانى هيزه كانى ئاسايشى ناوخۇ ژماره (۱۴)ى سالى ۲۰۰۸ و مادده (۸۶) له ياساى خزمه ت و خانه نشينى هيزه كانى ئاسايشى ناوخۇ ژماره (۱۸)ى سالى ۲۰۱۱ و ئامازه به نووسراوى سه رۇكاپه تى ئه نجوومه نى وه زيران ژماره (۱۰۸۱۷) له ۲۰۱۹/۱۲/۸ و كۆنووسى دووه مين كۆبوونه وهى ليژنهى پيداچوونه وه و پيشنيار كردنى ياسا و په يره و رينمايى و به يانه كانى تاييه ت به كارى وه زارعتى ناوخۇ له ريكه وتى ۲۰۲۰/۱/۲۰ كه پيكاها تووه به فه رمانى وه زاريمان ژماره (۶۷۷) له ۲۰۲۰/۱/۱۲ و به مه به ستى ريكخستنى كاتژميركانى كار كردنى رۇژانهى دهوامى فه رمانبه رو ئه فسه رو كارمه ندانى هيزه كانى ئاسايشى ناوخۇ سه ر به ميلاكى وه زارعتى ناوخۇ و كاته كانى دواكه وتن و نه هاتنى بۇ سه ر كارى فه رمى و له به ر به رژه وه ندى گشتى ، برپارماندا به ده رچواندى ئه م رينمايانهى خواره وه :

رينمايى ژماره (۲)ى سالى ۲۰۲۰

رينماييه كانى ريكخستنى دهوامى فه رمانبه رى شارستانى و ئه فسه ر و كارمه ندانى هيزه كانى ئاسايشى ناوخۇ

ماددهى (۱): پيناسه كان

مه به ست له م زاراو دهسته واژانهى خواره وه كه ماناكانيان به رامبه ريان هاتووه بۇ مه به سته كانى جيپه جى كردنى ئه م رينمايانه :

۱- هه ريم : هه ريمى كوردستان - عيراق

۲- وه زارعت : وه زارعتى ناوخۇى هه ريمى كوردستان

۳- وه زير: وه زيرى ناوخۇى هه ريمى كوردستان

۴- سه رۇكى فه رمانگه : برىكارى وه زارعت و پارېزگارو سه رپه رشتياري ئيداره سه ربه خوكان و خاوه ن پله تاييه تبه ته كان و به رپوه به رى گشتى و ئه وانهى له و پله يه دان و پيكاها ته يه كى ديارىكراو به رپوه ده به ن يان هه ر فه رمانبه رو ئه فسه ريك كه وه زير رايده سپيرپت بۇ مه به سته كانى ئه م رينماييه .

۵- فه رمانبه ر : فه رمانبه رى شارستانى سه ر به ميلاكى وه زارعتى ناوخۇ .

۶- ئه فسه ر : ئه فسه رى هيزه كانى ئاسايشى ناوخۇ سه ر به ميلاكى وه زارعتى ناوخۇ .

۷- كارمه ند: پۇليس و ريپيدراوانى هيزه كانى ئاسايشى ناوخۇ سه ر به ميلاكى وه زارعتى ناوخۇ .

۸- نه هاتنه سه ركار : نه هاتنى فه رمانبه رو ئه فسه رو كارمه ند بۇ سه ركارى فه رمى رۇژانهى فه رمى له فه رمانگه كهى .

۹- دواكەوتن لەكار: درەنگ هاتن و زوو چوونەووەی فەرمانبەر و ئەفسەر و كارمەند لە كاتژمێرە بریارداراوەكانی رۆژانی كارکردنی لە دەوامی فەرمی لە فەرمانگەكەي.

۱۰- مۆلەتی فەرمی: گشت جۆرە مۆلەتەكانی (بەمووچە، بێ مووچە، نەخۆشی، خويندن، شانەکردن، عمرە، هاوسەرگیری، بەخپۆكەر و دايكايەتی) كە بەفەرمی وەرەگیرین بەپێی ياسا و رێنمايیە كارپێكراوەكان.

ماددە (۲): دەبێت فەرمانبەر و ئەفسەر و كارمەند پابەند بێت بە:

۱- ئامادەبوون لە شوێنی كار و فەرمانگەكەي و چوونەووەی بەپێی كاتژمێرەكانی كارکردن كە لە ماددەي سێيەمی ئەم رێنمايیەدا هاتوو.

۲- بەجێنەهێشتنی فەرمانگەكەي لەكاتی دەوامی فەرمی بەپێی كاتژمێرەكانی كارکردن كە لە ماددەي سێيەمی ئەم رێنمايیەدا هاتوو و تەنیا بە وەرگرتنی مۆلەتی فەرمی نەبێت.

ماددە (۳): كاتژمێرەكانی كارکردنی رۆژانەي دەوامی فەرمی

۱- كاتژمێرەكانی كارکردنی هەفتانەي فەرمانبەر بریتییە لە (۳۴) كاتژمێر بەم شێوەيەي خوارەو:

أ- دەوامی فەرمی رۆژانە لە كاتژمێر (۰۰ : ۸) ی بەیانی دەستیپێدەكات بۆ گشت رۆژانی هەفتە جگە لە شەممە و هەینی.

ب- دەوامی فەرمی رۆژانە لە كاتژمێر (۰۰ : ۳) ی دواي نیوەرۆ لە رۆژانی (بەكشەممە، دووشەممە، سێشەممە، چوارشەممە، پێنج شەممە) و لە كاتژمێر (۰۰ : ۲) ی پاش نیوەرۆ لە رۆژی پێنجشەممە كۆتایی دێت.

ت- ماوەي چاوپۆشیکردن (سماح) بۆ هاتنە سەرکار و دەستبەردان لە کاری فەرمانبەر و ئەفسەر و كارمەند تەنیا (۱۵) خولەك دەبێت لەدواي ئەم كاتە كاتەكانی دواكەوتن و زوو چوونەووە ئەژماردەكرێت بەشێوەي نابییت دواي (۱۵ : ۸ بەیانی) و پێش (۴۵ : ۲ و ۴۵ : ۱) بۆ رۆژانی پێنجشەممە (بێت).

۲- لەكاتی كەمكردنەووەي كاتژمێرەكانی دەوامی فەرمی بەرگەي سەرەووە لە مانگی رەمەزان یان بەهەر هۆكاریكی دیکە ئەوا كار بە فەرمانی سەرۆكايەتی ئەنجوومەنی وەزیران بۆ ئەم مەبەستە كە لەوكات دەردەچێت.

۳- بۆ وەزیر یان سەرۆكی فەرمانگە هەيە بە دیاریكردنی كاتەكانی دواي دەوامی فەرمی بۆ ئەو فەرمانگەي پێویستیان بە مناوبە هەيە وەكو فەرمانگەكانی (پۆلیسی پاسەوانی، پاسەپۆرت و كارتی نیشتمانی و نشینگە، پۆلیسی فریاكەوتن و ئیشكگری و بەرگری شارستانی و ئەو فەرمانگەي كە پێویست بە مناوبە و دەوامی ئیواران دەكات) بەمەرجێك هەفتانە لە (۳۴) كاتژمێر كەمتر نەبێت لە هەفتەيەكدا بەپێی ماددە ۵۶ ی ياسای راژەي شارستانی ژمارە ۲۴ ی سالی ۱۹۶۰ هەموار كراو و مادەي ۸۶ لە ياسای خزمەت و خانەنشینی هێزەكانی ئاسایشی ناوخۆ ژمارە ۱۸ ی سالی ۲۰۱۱.

ماددە ۴): نەھاتنى (غىياب) و دواكەوتنى (تأخر) و زوو چوونەھو لە كارەكەى

۱- ھەر فەرمانبەر و ئەفسەرو كارمەندىك پابەند نەبىت بەكاتزىمىرەكانى ھاتن و چوون بۇ سەركار كە لە بىرگەى ماددەى سىيەمى ئەم رىنمايىبەدا ھاتوو ئەوا بارتەقاي كاتزىمىرە دواكەوتوو و زوو چوونەھوكان بۇى دەكرىت بە مۆلەتى بى مووچە بەشىوھى كۆكراوھى (۷) كاتزىمىر بە رۆژىك بەپىي ياساو رىنمايىبە كارپىكراوھكان و لەكاتى دووبارەبوونەھو بۇ ماوھى زىاتر لە (۸) كاتزىمىرى كۆكراوھ لە مانگىكدا ئەوا بەپىي ياساو رىنمايىبەكان رەفتارى لەگەلدا دەكرىت.

۲- لەھالەتى نەھاتنى فەرمانبەر و ئەفسەرو كارمەند بەدرىزايى رۆژى دەوامى فەرمى بەبى ۋەرگرتنى مۆلەتى فەرمى لە ۋەزىر يان سەرۆكى فەرمانگە و ئەوا مامەلەى لەگەل دەكرىت بەپىي ياساى رىككارى فەرمانبەرانى دەولەت و كەرتى گشتى ژمارە (۱۴)ى سالى ۱۹۹۱ ھەموار كراو (دەربارەى فەرمانبەرانى شارستانى) و ياساى سزاكانى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ ژمارە (۱۴)ى سالى ۲۰۰۸ (دەربارەى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ) و گشت ياساو رىنمايىبە كارپىكراوھكان.

۳- بىرگە (۲)ى سەرھوھ ئەو فەرمانبەر و ئەفسەرو كارمەندانە ناگرىتەھو كە بەكارى فەرمى فەرمانگەكانىيان و راپەراندىنى كاروبارەكانى فەرمى و شاندىكى بەمەرجىك بە نووسراوى فەرمى بىت و جۆر و سروسىتى كارەكەى لە نووسراوھكە ديارىكرا بىت.

ماددە ۵): مۆلەتە فەرمىيەكان

ۋەرگرتنى مۆلەتى فەرمى وئاساىي بۇ ماوھى رۆژىك يان زىاتر دەدرىت بە فەرمانبەر و ئەفسەر و كارمەند بۇ كارى تايبەتى خۇى بەپىي ياساى خزمەت و خانەنشىنى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ ژمارە (۱۸)ى سالى ۲۰۱۱ و ياساى خزمەتى شارشتانى ژمارە (۲۴)ى سالى ۱۹۶۰ ھەموار كراو و رىنمايىبە كارپىكراوھكان بەشىوھى نووسراو و لەسەرداواكارى خودى خۇى بەپىي (فۆرمى مۆلەتى ئاساىي ھاوپىچ) بەمەرجىك فەرمانبەر و ئەفسەرو كارمەندىكى دىكە كارەكانى لەماوھى مۆلەتەكەى راپەرىننىت.

ماددە ۶): مۆلەتى كاتى تايبەت و فەرمى

يەكەم: مۆلەتى كاتى تايبەت بۇ كارى تايبەتى خودى فەرمانبەر و ئەفسەرو كارمەند:

۱- ئەم مۆلەتە دەدرىتە فەرمانبەر لەسەرداواكارى خودى فەرمانبەر و ئەفسەرو كارمەند بۇ ماوھى (۲) جار لە ھەفتەيەكدا و لە (۳) كاتزىمىر تىپەرنەكات بەمەرجىك فەرمانبەر و ئەفسەرو كارمەندىكى دىكە كارەكانى لەماوھى مۆلەتەكەى راپەرىننىت بەپىي (فۆرمى مۆلەتى كاتى ھاوپىچ) كە ھاوپىچى ئەم رىنمايىبە.

۲- ئەگەر مۆلەتى بىرگە (۱) لە (۳) كاتزىمىر تىپەرىكات بۇ يەك مۆلەتى كاتى ئەوا بەرۆژىك ئەژمار دەكرىت.

۳- کۆکراوہی ئەم مۆلەتانی برگەکانی (۱ و ۲) ی سەرەوہ لەمانگیکدا بۆ ھەر (۷) کاتژمێر یەک رۆژ لە مۆلەتی کەلەکەبووی دادەبەزیندرییت.

۴- دەبییت مۆلەتەکە لە ھەمان رۆژی پێشکەشکردنی دەربجییت.

۵- مۆلەتی کاتی بۆ دەسپێکی کاتی دەستپێکردنی دەوامی فەرمی دەبییت لە رۆژی پێشتر پێشکەش بکرییت و رەزامەندی بدرییت لەلایەن سەرۆکای فەرمانگەکە ی تەنیا ئەگەر ھۆکارێکی بەدەر لە دەسەلاتی فەرمانبەر و ئەفسەر و کارمەند بییت.

۶- ئەم مۆلەتە کۆنترۆڵ دەکرییت بە ھۆی ئامپیری ئەلیکترۆنی بۆ ھاتن و چوونی فەرمانبەر و ئەفسەر و کارمەند.

دووھم: مۆلەتی کاتی فەرمی بۆ کاری تاییبەتی فەرمانگە:

۱- ئەم مۆلەتە تەنیا بۆ راپەراندنی کاری فەرمی فەرمانگەکە ی دەبییت و لە فۆرمی مۆلەتی کاتی ھاوپیچ جۆر و سروشتی کارە فەرمییەکە دیاری بکرییت.

۲- ئەم مۆلەتە ئەژمار ناکرییت و لە مۆلەتی کۆکراوہی کەم ناکرییتەوہ.

ماددە (۷):

دەبییت گشت فەرمانگەکان تۆماری ھاتن و چوونی ئەلیکترۆنی لە پرسگە ی فەرمانگەکانیان دابنێن بۆ ماوہی کاتژمێرەکانی کە لە ماددە ی سییەمی ئەم رێنمایییە بەمەبەستی جیبەجێکردنی ئەم رێنمایییە.

۱- دەبییت مانگانە ئاماری ھاتن و نەھاتن و دەرچوونی فەرمانبەر و ئەفسەر و کارمەند لەلایەن پرسگەوہ پێشکەش بە سەرۆکی خۆی بکرییت.

ماددە (۸):

لەسەر سەرۆکی فەرمانگەکانە ئەم رێنمایییە جیبەجێ بکەن.

ماددە (۹):

ئەم رێنمایییانە جیبەجێ دەکرییت لە ریکەوتی دەرچوونی و ھەو بەلاو بوونەوہی لە رۆژنامە ی (وہ قایعی کوردستان).

رئیسەر أحمد

وہزیری ناوخوا

فۆرمی مۆلەتی ئاسایی

ناوی فەرمانبەر	بەرپۆوە بەرایەتی
ناونیشانى فەرمانبەریەتی	بەش / ھۆبە

ماوەی مۆلەتی داواکراو	( ) رۆژ	ئەوێ بەکارەکە
بەرەواری مۆلەتی داواکراو	( )	ھەلدەستی
پشتیوانی کەلەکەبوو	( ) رۆژ	واژوووی فەرمانبەر
ھۆکاری مۆلەت وەرگرتن		

پشتگیری لپرسراوی بەش:- بەروان:-
 پشتگیری بەرپۆوە بەری بەرپۆوە بەراتی بەروان:-
 پەسندی بەرپۆوە بەری گشتی دیوان:- بەروان:-

فۆرمی مۆلەتی کاتی

ناوسیانى:-.....

ناونیشان:-.....

شوینی کارکردن:-.....

ژمارەى مۆلەتی لەم ھەفتە یەدا:-.....

ماوەى مۆلەت:- لە کاتژمێر..... تا کو کاتژمێر.....

رێکەوتى دوایین مۆلەت:-.....

بۆکاری: تاییبەت (خۆی خۆی) فەرمى

جۆرى کارە فەرمیەکەى:-..... رێکەوتى مۆلەت:-.....

فەرمانبەر بەرپرسی راستە و خۆی فەرمانبەر بەرپۆوە بەری بەرایەتی بەرپۆوە بەری گشتی دیوان

تاییبى:-

۱- لەکاتی مۆلەت دانى کاتی (کارى خۆی) دەبێت لە تۆمارى پەنجەمۆر، کاتی دەرچوون و ھاتنە ژوورەو ھى تۆماربکریت بە پێچەوانە و بە ئامادە نەبوو ئەژمار دەکریت.

۲- ئەم مۆلەتدانە بە فەرمانبەر دەدری تۆماری تاییبەتی خۆی و کارى فەرمى وەزارەت.

۳- فەرمانبەر و ئەفسەر و کارمەندان لە ھەفتە یەک دووجار مافی مۆلەتی کاتی ھەبە ئەگەر بۆ کارى تاییبەتی خۆی بێت و نابێت زیاتر بکات و بەلام بۆ کارى وەزارەت بەپێى سروشتى کارى وەزارەت.